RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

Biura Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ

(w okresie od 1 października 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.)

Kraków, 11 marca 2025 r.

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl

I. Wprowadzenie

Zgodnie z § 8 Uchwały 16/II/2020 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 26 lutego 2020 roku **Rzecznik Praw i Wartości Akademickich UJ** (dalej także jako **„Rzecznik"** lub **„Biuro Rzecznika"**) **do 30 marca przedstawia Senatowi Uniwersytetu Jagiellońskiego sprawozdanie ze swojej działalności**.

Uchwałą nr 79/IX/2024 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 25 września 2024 roku do pełnienia funkcji Rzecznika na kadencję 2024-2029 powołana została **dr hab. Dobrosława Szumiło-Kulczycka, prof. UJ.**

Mając na względzie, iż kadencja ta rozpoczęła się od 1 października 2025 r. niniejsze sprawozdanie obejmuje okres ostatnich trzech miesięcy 2024 r. oraz – w zakresie, w jakim Rzecznik uzyskał informacje od osoby poprzednio zajmującej to stanowisko – czas od 30 czerwca 2024 r. do 30 września 2024 r.

II. Statystyka zgłoszeń wpływających do Biura Rzecznika

Jak wynikało z informacji przekazanych przez dr hab. Beatę Kowalską, prof. UJ (pełniącą funkcję Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ do 30 czerwca 2024 r.) **w okresie wakacyjnym, a zatem od 1 lipca 2024 r. do 30 września 2024 r.** (która to data poprzedza dzień rozpoczęcia wykonywania swojej funkcji przez obecnego Rzecznika), **do Biura Rzecznika nie wpłynęły żadne skargi i wnioski**.

Od 1 października 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. do Biura Rzecznika wpłynęło łącznie 8 (*słownie: osiem*) spraw, które zaowocowały podjęciem przez Rzecznika czynności, celem ustalenia, czy doszło do naruszenia wartości akademickich, a w razie rozpoznania takiego naruszenia – podjęciem działań celem ich wyeliminowania i zapobieżenia ich wystąpieniu w przyszłości. Charakter spraw został szerzej omówiony w pkt. III Sprawozdania poniżej.

Jeżeli chodzi o obszary, których dotyczyły zgłoszenia, to są to w kolejności według częstotliwości występowania danego zagadnienia, kwestie z zakresu:

a) **niepożądanych zachowań w miejscu pracy bądź studiowania;**

b) **wartości akademickich i etyki;**

c) **organizacji studiów i dydaktyki;**

RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl

d) **warunków pracy, zatrudnienia i polityki kadrowej;**

przy czym wymaga zaznaczenia, że niemal każda ze zgłoszonych spraw pozwalała na jej zakwalifikowanie do więcej niż jednej z wyżej wskazanych kategorii.

Niezależnie od podejmowanych przez Biuro Rzecznika działań na skutek otrzymywanych zgłoszeń, Rzecznik odbył również kilkadziesiąt spotkań z petentami oraz z innymi osobami, których udział zaplanowano w projektach przedsiębranych przez Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ (szerzej: pkt. IV Sprawozdania poniżej)

III. Charakter spraw wpływających do Biura Rzecznika

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze kwestie, których dotyczyły sprawy zgłoszone do Biura Rzecznika oraz dostrzeżone na tym tle problemy w funkcjonowaniu Uczelni, jak też podjęte działania naprawcze.

i. Wartości akademickie i etyka

W tej kategorii znalazły się sprawy dotyczące odwołania jednego z wydarzeń kulturalnych organizowanego przez jeden z Wydziałów, sporu między pracownikami naukowymi co do potencjalnie nieuprawnionego posłużenia się wynikami badań oraz sytuacja dotycząca uniemożliwienia studentowi Uczelni uczestnictwa w organizowanym przez Samorząd Studentów wydarzeniu integracyjnym z powołaniem się na kryterium wieku.

Biuro Rzecznika podjęło próbę mediacji między pracownikami naukowymi w sprawie posłużenia się badaniami, która pozwoliła na wyjaśnienie sobie przez strony wzajemnych stanowisk, zarzutów i oczekiwań.

W odniesieniu do wskazanego wydarzenia, organizatorowi została zwrócona uwaga, że posłużenie się kryterium wieku jako decydującym o możliwości udziału w wydarzeniu jest praktyką niewłaściwą, bowiem brak jest podstaw, które ograniczałyby w ten sam sposób krąg studentów. Organizator wydarzenia zobowiązał się przy tym do zaniechania w przyszłości podobnych praktyk.

Sprawa odwołanego wydarzenia kulturalnego jest w toku z uwagi na oczekiwanie na przekazanie przez zgłaszającego dodatkowych, koniecznych do oceny zdarzenia, informacji.

RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl

ii. Warunki pracy, zatrudnienia i polityki kadrowej

W ramach tej kategorii zostały stwierdzone naruszenia w zakresie komunikacji na linii przełożony-pracownik, dotyczące sposobu wykonywania pracy (wykonywanie pracy w formie zdalnej). W toku interwencji Biuro zwróciło kierownikowi jednostki uwagę na konieczność zachowania otwartej i przyjaznej formy komunikacji z pracownikami, co było wskazywane jako pożądany cel przez osobę dokonującą zgłoszenia.

iii. Niepożądane zachowania w miejscu pracy bądź studiowania

Do kategorii naruszeń, o których mowa w niniejszym podpunkcie zaliczono wspominane już w ppkt. „i" przypadek odwołania wydarzenia kulturalnego, uniemożliwienie dostępu do jednego z wydarzeń z uwagi na wiek oraz potencjalne nieuprawnione posłużenie się wynikami badań.

Dodatkowo, rozpoznane zostało potencjalne naruszenie dotyczące konfliktu między studentem a osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne. W tym ostatnim przypadku szczegółowa analiza sprawy pozwoliła na ustalenie, iż kwestia to została już uprzednio wyjaśniona przez strony, wobec czego dalsze działania Biura nie okazały się uzasadnione.

iv. Organizacja studiów i dydaktyki

Spośród problemów we wskazanym zakresie odnotowany został przypadek nieterminowego zawiadomienia słuchacza jednej ze Szkół Doktorskich o terminie oceny śródokresowej, co jednak nie wpłynęło na stawiennictwo samego zainteresowanego na terminie komisji.

Biuro podjęło także dwie interwencje, które zakończyły się odesłaniem interesantów do jednostek uznanych za bardziej właściwe. W jednym przypadku sprawa dotyczyła możliwego naruszenia prawa osoby cierpiącej na zaburzenia psychiczne, zaś w drugim – odmowy uwzględnienia wniosku o wypłatę stypendium

IV. Objecie kierownictwa pracami Zespołu Roboczego ds. Współpracy z Izraelskimi Podmiotami

Na mocy postanowień protokołu z dnia 20 września 2024 sporządzonego w sprawie strajku okupacyjnego w Collegium Broscianum, a podpisanego przez Pana Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. Piotra Jedynaka oraz reprezentacji studentów zrzeszonych w „Akademii dla Palestyny" powołany został Zespół Roboczy ds. Współpracy z Izraelskimi Podmiotami. Kierownictwo

RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl

pracami zespołu zostało powierzone Rzecznikowi Praw i Wartości Akademickich. W przywołanym porozumieniu określono , że celem zespołu ma być zbadanie i przygotowanie raportu dotyczącego współprac z izraelskimi ośrodkami akademickimi pod względem ryzyka zaangażowania w okupację i wspieranie łamania praw człowieka. Prace zespołu zostały rozpoczęte i aktualnie toczą się w ożywionej lecz spokojnej atmosferze.

V. Projekty realizowane w ramach działalności Biura Rzecznika

Wychodząc naprzeciw zadaniom, jakie ma realizować Biuro Rzecznika, jak też mając świadomość zmieniających się realiów funkcjonowania Uniwersytetu Jagiellońskiego (szczególnie w zakresie upowszechnienia stosowania nowych technologii w nauce), **Rzecznik po przeprowadzeniu szeregu spotkań zdecydował o powołaniu dwóch stałych zespołów, które będą wspierały działanie Biura Rzecznika**.

Celem **Zespołu ds. Wytycznych Przestrzegania Praw Autorskich przy Posługiwaniu się Narzędziami Sztucznej Inteligencji przy Biurze Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ** jest wypracowanie standardów w zakresie posługiwania się przez naukowców działających w ramach Uniwersytetu Jagiellońskiego narzędziami wykorzystującymi modele językowe oraz inne możliwości, jakie daje – i będzie dawać w przyszłości – sztuczne inteligencja. Zagadnienie to ma doniosłe znaczenie, bowiem wymaga wiążącego ustalenia, jaki udział sztucznej inteligencji w tworzeniu prac naukowych (w tym dokonywaniu przeglądu ogólnodostępnej wiedzy, analizowaniu wyników prowadzonych badań) należy uznać za dopuszczalny i jak okoliczność ta winna być sygnalizowana w przygotowanej pracy. Zapewnienie skutecznego modelu kontroli wykorzystania sztucznej inteligencji jest istotne także wobec pojawiających się niekiedy sygnałów co do zastrzeżeń pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne, w zakresie możliwego posługiwała się przez uczestników tych zajęć narzędziami sztucznej inteligencji przy sporządzaniu prac zaliczeniowych.

Z kolei **Stały Zespół Mediatorów przy Biurze Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ** powstał celem zapewnienia fachowej pomocy osobom, które będą zainteresowane rozwiązaniem istniejących konfliktów w drodze rozmów polubownych. Zespół tworzą prawnicy-mediatorzy, będący pracownikami i absolwentami Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, co zapewnia fachowy charakter Zespołu. Co więcej, Zespół powołany został do rozwiązywania sporów w każdej sprawie dotyczącej uczestników Wspólnoty

RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl

Akademickiej Uniwersytetu Jagiellońskiego – studentów, doktorantów, pracowników naukowych oraz pracowników administracyjnych.

W 2025 r. planowane jest także powołanie **Stałego Zespołu Arbitrów przy Biurze Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ.**

VI. Inne inicjatywy podjęte przez Rzecznika oraz udział w wydarzeniach istotnych z punktu widzenia realizacji zadań Biura Rzecznika

Rzecznik odbył szereg spotkań z organizacjami działającymi w ramach Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz poza jego strukturami, których celem było ustalenie możliwego wspólnego promowania praw i wartości akademickich.

Rzecznik Praw i Wartości Akademickich UJ uczestniczył także w organizowanej od 17 do 31 października 2024 r. debacie towarzyszącej **wystawie – „I na co Paniom to wszystko? O kobietach na Uniwersytecie Jagiellońskim"**, które to wydarzenie nakierunkowane było na promowanie idei równouprawnienia i praw kobiet.

Podsumowanie

Na podstawie charakteru spraw wpływających do Biura w okresie od 1 października 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. nie ujawniono naruszeń, które mogłyby mieć charakter systemowy lub mogły wynikać z wadliwego kształtowania obowiązujących na Uniwersytecie Jagiellońskim procedur.

Zdarzenia, które stały się impulsem dla zgłaszających do nawiązania kontaktu z Biurem Rzecznika można ocenić jako konsekwencje działań pojedynczych osób. W konsekwencji były to przypadki, w których stosunkowo łatwo było podjąć działania naprawcze, sprowadzające się zwykle do zwrócenia sprawcy danego zachowania uwagi na naruszone wartości. **Trzeba zaznaczyć, że w każdym przypadku, w którym Biuro Rzecznika podejmowało takie działania, ich adresat przyjmował stanowisko Rzecznika i zobowiązywał się do zaniechania w przyszłości podobnych praktyk. Okoliczność tę należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.**

W ocenie Rzecznika za istotne należy uznać prace związane z powołaniem zespołów opisanych szerzej w pkt. IV Sprawozdania oraz plan powołania kolejnego zespołu. Działania takie zmierzają do zapewnienia wykwalifikowanej kadry, przygotowanej merytorycznie i praktycznie do rozwiązywania konkretnych, jasno zakreślonych

RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl

problemów, co docelowo wpłynie na wzrost skuteczności Biura Rzecznika w rozwiązywanych sprawach, a w szerszym kontekście – przyczyni się do prawidłowego zabezpieczenia respektowania na Uniwersytecie Jagiellońskim praw i wartości akademickich.

Nie można też zapomnieć o wydarzeniach, w których bierze udział Rzecznik, w szczególności tych, których celem jest propagowanie równouprawnienia i przeciwdziałania dyskryminacji.

RZECZNICZKA
PRAW I WARTOŚCI
AKADEMICKICH UJ

Rzeczniczka Praw i Wartości Akademickich UJ

_____

dr hab. Dobrosława Szumiło-Kulczycka, prof. UJ

PODPIS ZAUFANY
DOBROSŁAWA
SZUMIŁO-KULCZYCKA
13.03.2025 21:18:03 [GMT+1]
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Biuro Rzeczniczki
Praw i Wartości
Akademickich UJ

ul. Czapskich 4
pok. 28 i 29
31-110 Kraków
tel. +48 12 663 30 49
+48 12 663 30 48

ombuds@uj.edu.pl
www: ombuds.uj.edu.pl